

11.	<p>Заокружи слова испред карактеристика шумадијско-војвођанског дијалекта:</p> <p>а) Дуги неакцентовани вокали могу долазити само после акцентованих слогова. б) Аорист и имперфекат су у живој употреби. в) Постоји један облик за датив, инструментал и локатив множине на -има/-ама. г) Футур I се гради са <i>ћу, ћеш, ће</i> + презент.</p>									
12.	<p>Подвуци глаголе који у радном глаголском придеву имају непостојано <i>а</i>:</p> <p>орати, трести, сести, прозрети, налазити, наићи, јести, прести, истаћи</p>									
13.	<p>Напиши како гласи генитив једине заменице САВ у средњем роду:</p> <p>_____</p>									
14.	<p>У свакој реченици подвуци тражену врсту речи.</p> <p>а) ПРИЛОГ → Са леве стране реке дува веома јак ветар. б) ПРЕДЛОГ → Упркос ветру, успели смо да се укотвимо сасвим близу.</p>									
15.	<p>Заокружи слова испред примера који имају дугоузлазни акценат на другом слогу:</p> <p>а) упознавање б) познаници в) познавати г) познатост д) препознати њ) познавање</p>									
16.	<p>Заокружи слова испред правилно написаних властитих имена:</p> <p>а) Саудијска арабија б) Конак кнеза Милоша в) Ресавска Пећина г) Змај Од Ноћаја д) Савски Венац (део Београда) њ) Горски вијенац е) Храм светог Саве ж) Фрушка гора</p>									
17.	<p>Напиши како гласи III лице множине енклитичког облика помоћног глагола БИТИ (презент БУДЕМ):</p> <p>_____</p>									
18.	<p>Број 604 напиши речима.</p> <p>_____</p>									
19.	<p>Напиши у ком је роду, броју и падежу подвучена реч у следећој реченици:</p> <p>Савремени гудачки инструменти врхунац су развоја који траје <u>столећима</u>.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 15%;"></th> <th style="width: 25%;">Род</th> <th style="width: 25%;">Број</th> <th style="width: 35%;">Падеж</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>столећима</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Род	Број	Падеж	столећима				
	Род	Број	Падеж							
столећима										
20.	<p>Подвуци речи које немају свој акценат у следећој реченици:</p> <p>Зар бисте имали више времена да смо вам се јавили раније?</p>									

Прегледао: _____

Укупно поена: _____

Школска 2016/2017. година
Републичко такмичење ученика средњих школа
из српског језика и језичке културе
I разред

РЕШЕЊА

1. б), г)
2. цвет, мед, плод, дан, круг
3. а), г)
4. Тбилиси, Јанкце, Вашингтон, Банкок, Инзбрук, Јоханесбург, Подздам, Кембриџ
5. љуска, ручка, дршка, воћка, збрка, квочка, свеска
6. лођски
7. а) именица; б) глагол
8. б), в), г)
9. а), г)
10. а), в)
11. а), в)
12. орати, трести, сести, прозрети, налазити, наићи, јести, прести, истаћи
13. свег(а)
14. а) Са леве стране реке дува веома јак ветар.
б) Упркос ветру, успели смо да се укотвимо сасвим близу.
15. в), ђ)
16. б), ђ), ж)
17. би
18. шестсто (и) четири / шест стотина (и) четири
19.

	Род	Број	Падеж
столећима	средњи	множина	инструментал
20. Зар бисте имали више времена да смо вам се јавили раније?

Школска 2016/2017. година
Републичко такмичење ученика средњих школа
из српског језика и језичке културе
II разред

Шифра: _____

Бр.	Питања	Поени									
1.	Напиши назив дела у којем Вук први пут употребљава своју нову азбуку: _____										
2.	Према датим екавским, напиши ијекавске облике: а) белег _____ б) желети _____										
3.	Заокружи слово испред акцентованог облика којим правилно треба допунити реченицу. Хаљина је _____. а) жїта б) жїтЃ в) жїта г) жїта										
4.	Распореди дате заменице на одговарајућа места у табели. какав, своја, штогод, сви, ишта										
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">Именичке заменице</th> <th style="width: 50%; text-align: center;">Придевске заменице</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="height: 30px;"> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>	Именичке заменице	Придевске заменице								
Именичке заменице	Придевске заменице										
5.	Напиши ког је рода подвучена именица у следећим стиховима: Но док мутни <u>боли</u> срце косе, Ко студен травку уврх крша гола... _____										
6.	Подвуди предлоге који могу стајати и уз акузатив и уз инструментал. изнад, над, под, са, међу, према										
7.	Напиши неназалне сонанте који имају обележје мекоће: _____										
8.	Одреди род, број, падеж и деклинациону врсту подвучене именице у следећој реченици: Нашли смо старе <u>санке</u> на тавану. а) род: _____ б) број: _____ в) падеж: _____ в) врста: _____										
9.	Допуни табелу:										
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 20%;"></th> <th style="width: 40%; text-align: center;">презентска основа</th> <th style="width: 40%; text-align: center;">инфинитивна (аористна) основа</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>казати</td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td>сести</td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>		презентска основа	инфинитивна (аористна) основа	казати			сести			
	презентска основа	инфинитивна (аористна) основа									
казати											
сести											
10.	Напиши инструментал јединине именица <i>жири</i> и <i>студио</i> . а) жири: _____ б) студио: _____										
Бр.	Питања	Поени									
11.	Напиши да ли је глагол прелазни или непрелазни: а) зујати _____ б) плаћати _____ в) проверити _____ г) постојати _____										

12.	<p>Заокружи слова испред реченица у којима је правилно употребљен предлог <i>са</i> уз инструментал.</p> <p>а) Са овом књигом увек путујем на дужи одмор. б) Тренутно сам опседнут са књигама о риболову. в) И тако заспим, увек са истом књигом у рукама. г) Одушевљена сам са књигом коју сам прочитала.</p>	
13.	<p>Заокружи слово испред номинатива једнине подвучене именице.</p> <p>Написали смо своју адресу на белим <u>ковертама</u>.</p> <p>а) коверат б) коверта в) коверт г) куверат</p>	
14.	<p>Заокружи слово испред реченице у којој предлог стоји испред прилога.</p> <p>а) Разговарали смо о свему до касних сати. б) До вечере нисмо ништа јели. в) О томе се није говорило све до осамдесетих. г) Синоћ смо остали будни до касно.</p>	
15.	<p>Допуни реченицу одговарајућим обликом броја <i>два</i>.</p> <p>Обично се о дублетима не говори као о _____ лексемама.</p>	
16.	<p>Наведи граматичке категорије које има основни број <i>један</i>:</p> <p>_____</p>	
17.	<p>У следећој реченици подвуци именице у номинативу множине.</p> <p>Пут је спрва вијугао између дрвореда ариша, да би преовладали црвени храстови, а онда, у савршеном складу, у ватромету облика, смењивале су се целине, зналачки спојене превојима шибља и нижег, жбунастог растиња.</p>	
18.	<p>Напиши 3. лице множине презента следећих глагола:</p> <p>стизати _____ престићи _____ извинити се _____</p>	
19.	<p>Заокружи слово испред примера у којем су оба глагола истог вида.</p> <p>а) викати, викнути б) навићи, навикнути в) доћи, долазити г) измаћи, измицати</p>	
20.	<p>Прочитај како се гради потенцијал прошли, а затим у следећу реченицу из романа М. Црњанског упиши глагол УСПЕТИ у овом глаголском облику.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Потенцијал прошли је трочлани глаголски облик који чине облици потенцијала помоћног глагола <i>бити</i> и облици радног глаголског придева глагола који се мења.</p> </div> <p>А да јој се то десило прошле године, она _____ да Аранђела умири.</p>	

Прегледао: _____

Укупно поена: _____

РЕШЕЊА

1. Српски рјечник
2. а) биљег; б) жељети
3. а)
- 4.

Именичке заменице	Придевске заменице
штогод, ишта	какав, своја, сви

5. мушког
6. изнад, над, под, са, међу, према
7. Ј, Љ
8. а) женски; б) множина; в) акузатив; в) трећа/III

9.	презентска основа	инфинитивна (аористна) основа
казати	каже-	каза-
сести	седне- (седе-)	сед-

10. а) жиријем; б) студиом
11. а) непрелазни; б) прелазни; в) прелазни; г) непрелазни
12. а), в)
13. б)
14. г)
15. двама
16. род, број, падеж
17. Пут је спрва вијугао између дрвореда ариша, да би преовладали црвени храстови, а онда, у савршеном складу, у ватромету облика, смењивале су се целине, зналачки спојене превојима шибља и нижег, жбунастог растиња.
18. стижу; престигну; извине се / се извине
19. б)
20. А да јој се то десило прошле године, она би била успела да Аранђела умири.

Школска 2016/2017. година

Републичко такмичење ученика средњих школа
из српског језика и језичке културе

3. разред

Шифра: _____

Пажљиво прочитај следећу реченицу из приповетке *Кир Герас* Стевана Сремца, а затим и одредницу из *Речника српскога језика*, и одговори на питања 1–12:

Свако вече, чим би кир Герас затворио дућан, наложио би у мангали ватрицу, и спрам светлости те ватре насекао би бајата хлеба на кришчице, мале као кремене, за попару.

мангал, -ала, **мангал**, -а м и **мангала**, **мангала** ж тур. зделаста метална посуда са ногарима у којој се држи распаљени угаљ или жар за загревање просторија и др.

1.	Напиши од колико се независних предикатских реченица састоји комуникативна реченица из приповетке: _____.	
2.	Падежни атрибут <i>те ватре</i> има следеће значење: а) придевско; б) прилошко; в) рекцијско. Заокружи слово испред тачног одговора.	
3.	Синтагма <i>бајата хлеба</i> има следећу синтаксичку функцију: а) правог објекта; б) неправог објекта; в) допунског предикатива; г) партитивне допуне. Заокружи слово испред тачног одговора.	
4.	Предлошко-падежна конструкција <i>на кришчице</i> има следећу синтаксичку функцију: _____ (допуни прецизним називом).	
5.	Одреди врсту и подврсту синтаксичке јединице <i>мале као кремене</i> . _____	
6.	Постоји фразеологизам <i>затворити дућан</i> , који значи „престати трговати; оставити неки неуспели посао“. Он је настао значењским механизмом који се назива _____ (допуни).	
7.	Кремене служи за: а) исхрану живине; б) паљење ватре; в) припремање хране; г) прање судова. Заокружи слово испред тачног одговора.	
8.	Подвуци реченичне чланове који не припадају моделу по којем је образована следећа реченица: <i>Свако вече би кир Герас у мангали наложио ватрицу</i> .	
9.	Подвучене речи у реченицама <i>Наложито је ватру</i> и <i>Наложито ми је да хитно обавим посао</i> илуструју лексичку појаву која се назива _____ (допуни).	
10.	Из речничке одреднице се види да реч <i>мангала</i> може имати два акцента, који се разликују: а) по дужини; б) по квалитету; в) и по квалитету и по дужини. Заокружи слово испред тачног одговора.	
11.	У речничком објашњењу речи <i>мангала</i> налази се именица (која је плуралија тантум) у облику <i>ногарима</i> . Њен номинатив гласи _____ (допуни).	

12.	У речничком објашњењу речи <i>мангала</i> налази се глагол <i>држати</i> . Он стоји у следећем облику: а) глаголски облик: _____; б) лице: _____; в) број: _____; г) стање: _____.									
13.	Подвучи именице изведене од глагола нултим суфиксом: изазов, борба, претња, упис, осећај, почетак.									
14.	У реченици <i>Како си успео да отвориш та врата?</i> реч <i>како</i> има следећу синтаксичку функцију: _____ (допуни прецизним називом).									
15.	У следећем низу подвучи глаголе који траже неправи објекат у генитиву без предлога: латити се, одустати, напити се, одлучити се, занети се, бавити се.									
16.	Заокружи слово испред реченице с прилошким предикативом: а) Мика је склон невољама. б) Мика је у невољи. в) Мика је постао склон невољама. г) Мика често запада у невоље.									
17.	Допуни табелу, анализирајући реченицу <i>Цури ми нос</i> : <table border="1" data-bbox="186 856 1144 1008"> <tr> <td>Како гласи реченични члан</td> <td></td> <td></td> <td><i>нос</i></td> </tr> <tr> <td>Која је служба тог члана</td> <td>предикат</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Како гласи реченични члан			<i>нос</i>	Која је служба тог члана	предикат			
Како гласи реченични члан			<i>нос</i>							
Која је служба тог члана	предикат									
18.	У реченици <i>Изашли смо <u>упркос киши</u></i> подвучена прилошка одредба има следеће значење: а) узрочно; б) условно; в) допусно; г) циљно; д) супститутивно. Заокружи слово испред тачног одговора.									
19.	Заокружи слова испред безличних реченица: а) Требало је све да испричаш. б) Требаће ти кишобран. в) Треба добро размислити о свему. г) Ноћас ми је требало топло ћебе.									
20.	У следећи текст упиши запете тамо где је то неопходно: Хиландар је један од оних светогорских манастира који се не може видети с мора. Налази се на 250 метара надморске висине и окружен је бујним растињем што је у време када је подизан а то је од 1198. до 1199. године значило сигурност од гусара али и од ветрова.									

Срећан рад!

Прегледао: _____

Укупно поена: _____

Школска 2016/2017. година

Републичко такмичење ученика средњих школа
из српског језика и језичке културе

3. разред

Решења

1. (од) две / 2
2. а)
3. а)
4. прилошке одредбе за начин / начина
5. придевска синтагма
6. метонимија
7. б)
8. свако вече, у мангали
9. хомонимија
10. а)
11. *ногари*
12. а) презент, б) 3. / треће, в) једнина, г) пасив
13. *изазов, упис*
14. (прилошке) одредбе за начин / начина
15. *латити се, напити се*
16. б)
- 17.

Како гласи реченични члан	<i>цури</i>	<i>ми</i>	<i>нос</i>
Која је служба тог члана	предикат	логички / семантички субјекат	(граматички) субјекат

18. в)
19. а), в)
20. Хиландар је један од оних светогорских манастира који се не може видети с мора. Налази се на 250 метара надморске висине и окружен је бујним растињем, што је у време када је подизан, а то је од 1198. до 1199. године, значило сигурност од гусара, али и од ветрова.

Школска 2016/2017. година
Републичко такмичење ученика средњих школа
из српског језика и језичке културе
4. разред

Шифра: _____

	<p>Пажљиво прочитај следећи текст и одговори на питања 1–11 (реченице су, ради лакшег сналажења, обележене бројевима).</p> <p>(1) Готово сасвим стопљена са околином, туатара се тешко уочава у природи. (2) А није мала ствар наћи се очи у очи с <u>овим</u> гуштероликим гмизавцем, који је оправдано назван живим фосилом. (3) Туатара се некад сатима излежава на камену и нетремице гледа у једну тачку, широм отворених очију. (4) Не чуди стрпљење којим <u>ју</u> је обдарила природа: <u>она</u> на <u>овој</u> планети живи већ више од 200 милиона година.</p>	
1.	Синтаксичка јединица <i>готово сасвим стопљена са околином</i> (из 1. реченице) назива се _____ (наведи врсту и подврсту).	
2.	Реченица <i>Туатара се тешко уочава у природи</i> је: а) пасивна; б) активна; в) безлична. Заокружи слово испред тачног одговора.	
3.	Инфинитивна синтагма из 2. реченице има следећу синтаксичку функцију: _____ (допуни).	
4.	Одреди синтаксичку функцију синтагме <i>живим фосилом</i> у односној реченице из 2. комуникативне реченице у тексту: _____.	
5.	Наведи прецизно које прилошко значење има инструментал <i>сатима</i> (из 3. реченице): _____.	
6.	Синтагма <i>широм отворених очију</i> (из 3. реченице) има синтаксичку функцију: а) апозиције; б) апозитива; в) атрибута; г) атрибутива. Заокружи слово испред тачног одговора.	
7.	Генитив <i>отворених очију</i> има следећу конституентску вредност: а) именичку; б) придевску; в) прилошку. Заокружи слово испред тачног одговора.	
8.	У реченици <i>Не чуди стрпљење којим ју је обдарила природа</i> подвучи субјекат.	
9.	Заменица <i>којим</i> у односној реченици <i>којим ју је обдарила природа</i> има следећу синтаксичку функцију: _____ (допуни).	
10.	Из текста препиши прилошку синтагму: _____.	

11.	У тексту су подвучене неке заменице. Препиши оне које служе успостављању текстуалне кохезије: _____.	
12.	Заокружи слова испред специјалних независних реченица које се могу схватити као елиптичне реализације независних предикатских реченица: а) Неваљалче! б) Неваљалац! в) Ауто! г) Каквог ли безобразлука!	
13.	Напиши по каквој конгруенцији по броју конгруирају подвучене речи с речју <i>јагњад</i> : Јагњад <u>су ушла</u> у тор. а) су: _____; б) ушла: _____.	
14.	Подвуци везнике одн. везничке спојеве који могу бити обележја узрочних реченица: зато, зато што, будући да, након што, зашто, те, јер.	
15.	Напиши којим врстама по значењу припадају подвучене зависне реченице: а) Објаснили су му <u>како да поступи</u> . _____ б) <u>Како није знао одговор</u> , ћутао је. _____ в) <u>Како су му рекли</u> , тако је урадио. _____	
16.	У следећи текст упиши запете тамо где је то неопходно: Манастир Ватопед који је један од најстаријих и највећих на Светој гори основао је према предању још цар Константин Велики што значи да је стар седамнаест векова.	
17.	У конгруенцији с партитивним синтагмама непроменљиви број захтева да глагол који с њим конгруира стоји у следећем облику: а) број: _____; б) род: _____.	
18.	Замени подвучене англицизме домаћим речима: На скупу су учествовали многи чланови <u>интернационалних асоцијација</u> . _____, _____	
19.	У језику се најбрже мењају: а) гласови; б) речник; в) облици речи; г) синтаксичке конструкције. Заокружи слово испред тачног одговора.	
20.	Подвуци назив језика који не припада ниједној ужој језичкој групи унутар индоевропске породице језика: шведски, румунски, грчки, украјински.	

Прегледао: _____

Укупно поена: _____

Школска 2016/2017. година

Републичко такмичење ученика средњих школа
из српског језика и језичке културе

4. разред

Решења

1. придевска синтагма
2. а)
3. (граматички) субјекат
4. допунски предикатив
5. мера времена
6. б)
7. б)
8. *стрпљење којим ју је обдарила природа*
9. неправи објекат
10. *готово сасвим*
11. *овим, ју, она*
12. б), в)
13. а) семантичкој / по значењу, б) граматичкој / по облику
14. *зато што, будући да, јер*
15. а) изрична / зависноупитна, б) узрочна, в) поредбена / начинска
16. Манастир Ватопед, који је један од најстаријих и највећих на Светој гори, основао је, према предању, још цар Константин Велики, што значи да је стар седамнаест векова.
17. а) једнина, б) средњи род
18. *међународних, удружења*
19. б)
20. грчки